

UAB „CSC TELECOM“

Juridinio asmens kodas 111818067, Perkūnkiemio g. 7, Vilnius LT-12131, tel. (8~5) 210 17 90, faks. (8~5) 213 17 95

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai
Algirdo g. 27A, Vilnius

2015-11-10 Nr. S1.1986

BALSO SKAMBUČIŲ UŽBAIGIMO INDIVIDUALIUOSE VIEŠUOSIUOSE JUDRIOJO RYŠIO TINKLUOSE RINKOS TYRIMO REZULTATŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – *Tarnyba*) vykdo viešą konsultaciją dėl Balso skambučių užbaigimo individualiuose viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose rinkos tyrimo rezultatų projektų.

Susipažinę su pateiktais Tarnybos dokumentais, norime informuoti, jog nesutinkame su rinkos tyrimų rezultatais ir ketinamais priimti sprendimais.

Pirmiausia pastebime, kad Tarnyba alternatyvių judriojo ryšio operatorių atžvilgiu konsultacijai pateiktuose dokumentuose planuoja nustatyti įpareigojimą, kad skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo viešajame judriojo ryšių tinkle paslaugų kaina neviršytų Tarnybos ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ nustatytos balso skambučių, inicijuotų Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, užbaigimo ūkio subjektams UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ viešuosiuose judriojo ryšio tinkluose paslaugų kainos, t. y. – 0,94 Eur ct/min. (be PVM), kai tuo tarpu planuojama skambučių užbaigimo viešajame ryšių tinkle, teikiamame fiksuotoje vietoje, paslaugų kaina tėra vos 0,13 ct/min. (be PVM).

Primename, kad Tarnyba daugybę kartų yra gavusi iš rinkos dalyvių skundų dėl judriojo ryšio operatorių taikomos per mažos mažmeninės kainos lyginant su taikoma skambučių užbaigimo kaina judriojo ryšio tinkle bei prašymų sulyginti judriojo ir fiksuoto telefono ryšio operatorių tinkluose taikomas skambučių užbaigimo kainas, tačiau Tarnyba ne tik ignoruoja iškeltas problemas ir prašymus, bet ir ketina priimti sprendimus, kurie dar labiau padidins judriojo telefono ryšio operatorių fiksuoto telefono ryšio operatoriams taikomą nesąžiningą konkurencinį spaudimą.

Europos Komisijos 2009 m. gegužės 7 d. rekomendacija 2009/396/EB dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifų reguliavimo ES (toliau – Rekomendacija) nustato, jog nacionalinės reguliavimo institucijos įvertinusios padėtį atitinkamose rinkose turėtų nustatyti simetrines skambučių užbaigimo kainas iki 2012 m. gruodžio 31 d. Tarnyba minėtą Rekomendaciją įgyvendino anksčiau termino, tačiau tik iš dalies, t.y. tik alternatyvių fiksuoto telefono ryšio operatorių, kurie bendrai užima tik nežymią dalį mažmeninės fiksuoto telefono ryšio rinkos. Tuo tarpu judriojo ir fiksuoto telefono ryšio operatorių taikomų skambučių užbaigimo kainų susiejimas nebuvo įgyvendintas. Vienu metu Tarnybos veiksniuose buvo stebimas siekis judriojo ir fiksuoto ryšio tinkluose taikomas skambučių užbaigimo kainas kaip įmanoma priartinti vieną prie kitos. Tai rodo žemiau esanti lentelė, kurioje pateikiama pastarojo meto judriojo ryšio ir fiksuoto ryšio operatorių taikoma skambučių užbaigimo paslaugų kaina (*analizuojama nustatyta kaina, taikyta nacionaliniame tinklų sujungimo taške; apibendrinimo tikslu pateikiamos Tarnybos nustatytos kainos, kai jos nėra diferencijuojamos pagal paslaugų suteikimo laiką; kainos be PVM*):

Kainų reguliavimo laikotarpis	Nuo 2010-01-01 (jškaiytinai) iki 2010-12-31 (jškaiytinai)	Nuo 2011-01-01 (jškaiytinai) iki 2011-12-31 (jškaiytinai)	Nuo 2012-01-01 (jškaiytinai) iki 2013-03-31 (jškaiytinai)	Nuo 2013-04-01
Balso skambučių užbaigimas judriojo ryšio tinkluose, lito ct/min.	14,43	10,01	5,60	3,60
Balso skambučių užbaigimas fiksuotojo ryšio tinkluose, lito ct/min.	5,42	4,35	3,28	2,11
Skirtumas (kartais)	2,66	2,3	1,71	1,71

Pagal šiuo metu paskelbtą konsultaciją šis skirtumas ne tik kad nemažėja, bet ir ženkliai padidėja, o padidėja tiek, kiek pastaruoju metu niekada nesiekė – **net iki 7 kartų (!)**.

	Numatomos kainos (BU-LRAIC)
Balso skambučių užbaigimas judriojo ryšio tinkluose, euro ct/min. (planuojama kaina)	0,94
Balso skambučių užbaigimas fiksuotojo ryšio tinkluose, euro ct/min. (planuojama kaina)	0,13
Skirtumas (kartais)	7

Mums nesuprantama, kaip gali būti toks didelis skirtumas tarp skambučių užbaigimo paslaugų kainos judriojo ir fiksuoto ryšio tinkluose, kas pasikeitė, kad jis ne tik kad nesumažėjo, bet išaugo. Tačiau didžiausią nuostabą kelia tai, kad Taryba, kurios pareiga užtikrinti rinkoje efektyvią konkurenciją ir užkirsti kelią piktnaudžiavimams dominuojančia padėtimi, neišsprendžia operatorių pastaruosius kelerius metus keliamos esminės problemos - dėl judriojo ryšio operatorių taikomų mažmeninių kainų ir skambučių užbaigimo kainų judriojo ryšio tinkluose nepakankamo skirtumo.

Mūsų manymu, Taryba privalo judriojo telefono ryšio operatoriams nustatyti kainų kontrolės įpareigojimą - taikyti tokio dydžio skambučių inicijavimo ir užbaigimo kainas, kurių suma nebūtų didesnė už mažmeninių paslaugų kainą. Tačiau konsultacijai pateiktuose dokumentuose tokio sprendimo nėra. Taigi, mūsų nuomone, judriojo ryšio operatoriai ir toliau taikydami nepagrįstai mažas mažmeninių paslaugų kainas turės dar didesnes galimybes po drastiško skambučių užbaigimo kainų fiksuoto ryšio tinkluose sumažinti minimizuoti savo patiriamas išlaidas skambučių užbaigimui fiksuoto ryšio tinkluose iš esmės neprarasdami iš fiksuoto ryšio operatorių mokamų mokesčių skambučių užbaigimui judriojo ryšio tinkluose, t.y. galės subsidijuoti savo mažmenines paslaugas pajamomis iš skambučių užbaigimo savo tinkluose.

Manome, kad numatomas skambučių užbaigimo kainų skirtumas judriojo ir fiksuotojo ryšio tinkluose ženkliai iškreipia konkurenciją tarp operatorių mažmeninėje bendroje (judriojo ir fiksuoto) telefono ryšio rinkoje:

- judriojo telefono ryšio operatorių taikomos mažmeninės paslaugų kainos, mūsų supratimu, tam tikrais atvejais mažesnės net už numatomą skambučių užbaigimo judriojo telefono ryšio tinkle paslaugų kainą. Ši aplinkybė, mūsų įsitikinimu, lemia, kad judriojo telefono ryšio paslaugų kainos abonentui yra be pagrindo mažesnės už fiksuoto telefono ryšio paslaugų kainas, taikomas fiksuoto telefono ryšio abonentui;
- judriojo telefono ryšio operatorių esamos ar numatomos skambučių užbaigimo judriojo telefono ryšio tinkle paslaugų kainos yra aukštesnės nei esamos ar numatomos fiksuoto telefono ryšio operatorių skambučių užbaigimo kainos fiksuoto telefono ryšio tinkle ir tai fiksuoto telefono ryšio operatoriams neleis siūlyti mažmeninių skambučių į judriojo telefono ryšio operatorius tokia kaina, kurią šiuo metu siūlo judriojo telefono ryšio operatoriai į visus judriojo ir fiksuoto telefono ryšio operatorių tinklus.

Kitaip tariant, mūsų manymu, judrusis telefono ryšys ir toliau dar labiau nesąžiningai konkuruos su fiksuoto telefono ryšiu, nes fiksuoto telefono ryšio paslaugos yra pakeičiamos judriojo telefono ryšio paslaugomis, kai tuo tarpu fiksuoto telefono ryšio paslaugos nėra tinkamas pakaitalas judriojo telefono ryšio paslaugoms.

Būtinybė vertinti atitinkamą kainų skirtumą kyla ir iš to, kad Taryba panaikino TEO LT, AB atžvilgiu taikomus įpareigojamus mažmeninėse rinkose vien tik todėl, kad konstatavo, esą judriojo telefono ryšio operatoriai daro įtaką TEO LT, AB elgesiui ir fiksuoto telefono ryšio paslaugų kainai. Tačiau Taryba neanalizavo ir nė vienoje rinkoje nesiėmė priemonių išsiaiškinti, kodėl toks poveikis atsirado ir ar toks poveikis nėra nulemtas antikonkurencinio judriojo telefono ryšio operatorių elgesio. Pažymime, kad apie tai ne vienas operatorius ir ne kartą informavo Tarybą bei prašė imtis priemonių problemai spręsti.

Judriojo telefono ryšio operatoriams su tam tikrais planais taikant mažmenines kainas, kurios mažesnės už skambučių užbaigimo paslaugų kainas judriojo telefono ryšio tinkluose, Taryba pagal jai deleguotas įstatymo leidėjo funkcijas ir Elektroninių ryšių įstatyme numatytą pareigą privalo nedelsiant imtis priemonių sudaryti sąlygas veiksmingai konkurencijai mažmeninėje bendroje telefono ryšio paslaugų rinkoje ir užtikrinti, kad judriojo telefono ryšio operatoriai teikdami mažmenines paslaugas neturėtų galimybių piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje (Elektroninių ryšių įstatymo 14 straipsnio 1 dalis). Kitaip tariant, Taryba privalo imtis priemonių užkirsti kelią judriojo telefono ryšio operatorių galimam piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi rinkoje, kuomet teikiant mažmenines paslaugas taikomos kainos, kurios mažesnės nei paslaugoms sukurti teikiamų sau ir iš kitų operatorių įsigyjamų didmeninių paslaugų kainų suma, ir taip iš mažmeninės bendrosios telefono ryšio rinkos stumiamas fiksuotas ryšys. Tam tikslui

didmeninėje rinkoje būtina nustatyti kainų kontrolės įpareigojimą - taikyti tokio dydžio skambučių inicijavimo ir užbaigimo kainas, kurių suma nebūtų didesnė nei mažmeninių paslaugų kaina.

Papildomai pastebime, jog skambučiams iš judriojo telefono ryšio tinklo į fiksuoto ryšio tinklą ir atvirkščiai naudojama ta pati telekomunikacijų infrastruktūra, abi skambinančiosios pusės gauna lygiai tokią pat naudą – dvipusį pokalbį. Vadinasi, judriojo telefono ryšio tiekėjų skambučių užbaigimo kainoms išlikus didesnėms nei skambučių užbaigimo paslaugų kainos fiksuoto telefono ryšio tinkle, fiksuoto telefono ryšio operatorių nustatomos mažmeninės skambučių kainos į judriojo telefono ryšio tinklus ir toliau iš esmės negalės tapti lygios judriojo telefono ryšio tiekėjų nustatytomis kainomis į fiksuoto telefono ryšio tinklus dėl skirtingų operatorių patiriamų didmeninių kaštų.

Esant skambučiams iš judriojo telefono ryšio tinklo į fiksuoto ir ypač į judriojo telefono ryšio tinklus nepagrįstai pigesniems tiek už sąnaudas, tiek už skambučius iš fiksuoto telefono ryšio tinklo į judriojo telefono ryšio tinklą, daromas tiesioginis poveikis skambinančiajam. Patirdamas didesnes išlaidas, susijusias su skambučiais iš fiksuoto telefono ryšio tinklo į judriojo telefono ryšio tinklus, skambinantis abonentas paprastai nori pakeisti telefono ryšio paslaugų teikėją. Šiuo atveju atsiranda noras naudotis būtent judriojo telefono ryšio paslaugomis, kurios ne tik puikus fiksuoto telefono ryšio pakaitalas, bet ir net kelis kartus populiaresnės (pagal Tarnybos viešinamus duomenis judriojo telefono ryšio abonentų yra net kelis kartus daugiau nei fiksuotojo telefono ryšio abonentų – atsiranda taip vadinamas tinko efektas).

Taigi, mūsų įsitikinimu, skirtingos skambučių užbaigimo kainos judriojo ir fiksuotojo telefono ryšio tinkle iškreipia mažmeninę telefono ryšio rinką. Kitais tariant, manome, judrusis telefono ryšys nesąžiningai konkuruoja su fiksuoto telefono ryšiu, o itin žema pokalbių tarp judriojo telefono ryšio tinklų kaina gali būti finansuojama iš skambučių užbaigimo paslaugos kainos, kurią sumoka fiksuoto ryšio operatoriai. Mūsų nuomone, tokia situacija netoleruotina, tačiau Tarnybos nustatoma nauja judriojo ir fiksuoto ryšio tinkle taikoma skambučių užbaigimo kaina minėtos problemos ne tik kad nesprendžia, bet ir ją labai stipriai paaštrina. Taigi, mūsų įsitikinimu, šiame rinkos tyrime turi būti kompleksiskai vertinama visa fiksuoto ir judriojo ryšio rinka, įskaitant ir mažmenines judriojo ryšio paslaugų kainas, faktą, kad judriojo ryšio operatoriai turi galimybę konkuruoti su fiksuoto ryšio operatoriais ir ja net tik gali pasinaudoti, bet ir, mūsų nuomone, nesąžiningai naudojasi.

Manome, jog Tarnyba esant aukščiau nurodytoms problemoms turi sulyginti judriojo ir fiksuoto telefono ryšio operatorių tinkluose taikomas skambučių užbaigimo kainas.

Taip pat manytume, jog alternatyvių operatorių atžvilgiu skambučio užbaigimo paslaugų kaina neturėtų būti reguliuojama ūkio subjektų UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ kainų pagrindu, nes Tarnyba nevertino alternatyvių operatorių patiriamų sąnaudų. Be to, UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“ teikiamų paslaugų spektras bei valdoma infrastruktūra nesulyginama su alternatyvių operatorių pajėgumais ir turimomis priemonėmis. Alternatyvių operatorių veiklos sąnaudos yra visiškai kitokios nei UAB „OMNITEL“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „TELE2“.

Todėl tol, kol Tarnyba neįvertins alternatyvių operatorių sąnaudas, tol Tarnyba neturi teisės ir pagrindo mažinti alternatyvių operatorių užbaigimo paslaugų kainas.

Papildomai norime pastebėti, jog iš rinkos tyrimo apimties nepagrįstai buvo pašalinta 7XX XXXXX numeracija. Ši numeracija yra negeografinė ir ji gali būti įdiegta judriojo ryšio tinkle. Kadangi ši numeracija buvo įtraukta į skambučių užbaigimo fiksuoto ryšio tinkle rinkos tyrimo apimtį, tai **laikantis technologinio neutralumo principo ji taip pat turėtų būti įtraukta ir į nagrinėjamos rinkos tyrimo apimtį. Priešingu atveju, ji turėtų būti pašalinta iš skambučių užbaigimo fiksuoto ryšio tinkle rinkos tyrimo apimties.**

Papildomai norime pažymėti, kad iš pastarojo meto Tarnybos priimtų ir ar ketinamų priimti sprendimų telefono ryšių rinkose pastebime, jog Tarnyba, mūsų nuomone, siekia ne efektyvinti konkurenciją telefono ryšio rinkoje, bet priešingai – ją sumažinti ir priversti iš rinkos trauktis fiksuotojo telefono ryšio tiekėjus, ypač alternatyvius fiksuotojo ryšio operatorius. Tarnybos priimti ar siūlomi sprendimai, mūsų nuomone, naudingi Lietuvos judriojo ryšio operatoriams, kitų ES narių operatoriams ir net ne ES narių operatoriams ir tai daroma Lietuvos fiksuoto ryšio operatorių sąskaita. Tikimės, jog Tarnyba įvertins pateiktas pastabas ir persvarstys savo išvadas dėl atlikto tyrimo bei pakoreguos ketinamus priimti sprendimus.

Pagarbiai

Generalinis direktorius

Maksimas Staškūnas